

Høgskolen i Østfold

Fellesadministrasjon
Os Allé 9
1757 Halden
Tlf.: 69 21 50 00 Fax: 69 21 50 02

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.: 200402804

Vår ref.:04/772/eam/008

Dato: 14. september 2004

HØRING: FORSLAG OM ENDRINGER I FORSKRIFT OM OPPTAKSKRAV TIL GRUNNUTDANNINGER VED UNIVERSITETER OG HØGSKOLER § 8 SPESIELLE OPPTAKSKRAV

Høgskolen i Østfold viser til brev 23.06.04 vedrørende ovennevnte sak.

Saken har vært til vurdering ved høgskolens berørte avdelinger og fellesadministrasjonens opptakskontor.

Høgskolen har følgende synspunkter på høringsdokumentet:

Vi deler fullt ut målsettingen om at allmennlærerutdanningen må holde en høy kvalitet og at den fører til utdanning av kompetente og motiverte lærere.

Vi er også innforstått med at for å nå slike mål, må en være villig til å bruke virkemidler. Ulike virkemidler har ulike effekter. Noen effekter kan være uønsket. I valg mellom virkemidler er det derfor viktig å velge de som har stor ønsket effekt og liten uønsket effekt. Et slikt valg bør skje etter en analyse av mulige konsekvenser ved bruk av ulike virkemidler. Dette går for øvrig fram av vedlegg til Kgl. res av 18. februar (Utredningsinstruksen) hvor det i kapittel 2 (Konsekvensutredning – plikt og innhold) heter: ” Hver sak skal inneholde en konsekvensutredning som skal bestå av analyse og vurdering av antatt vesentlige konsekvenser av den beslutning som foreslås truffet.” Etter vår vurdering hadde vi sett det som ønskelig at det forelå en dokumentert konsekvensutredning.

Høgskolen i Østfold vil forøvrig vektlegge følgende momenter:

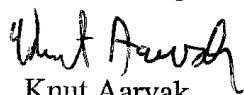
1. Vi kan ikke se at det foreligger dokumentasjon av sammenhengen mellom inngangsverdier (opptakskrav) og utgangsverdier (måloppnåelse) når det gjelder lærerutdanning. Tvert om opplever vi at studenter med gode inngangsverdier kan vise seg lite egnet som lærere, mens studenter med dårlige inngangsverdier med riktig veiledning og hjelp kan utvikle seg til kompetente og motiverte lærere. Dette krever at det brukes ressurser på å veilede uegnede studenter ut av studiet og på å utvikle motiverte studenter til kompetente lærer. Omlegging til resultatorientert finansiering har vanskeliggjort dette.
2. En lærerstudents kompetanse består ikke bare av den kunnskap han eller hun har tilegnet seg gjennom skolegang. Sosial og kulturell bakgrunn er viktige elementer i realkompetansen.
Det ble i sin tid nedlagt betydelige ressurser for å få etablert lærerutdanning på steder som sikret slik kompetanse (Det hadde neppe vært lærerutdanning i Halden hvis det ikke var for

å sikre rekruttering av studenter med arbeiderbakgrunn). Det foreligger ingen konsekvensanalyse av hvordan innføring av opptakskrav vil påvirke den samlede realkompetanse som studentene vil ha. Det som foreligger er data fra Samlet opptak for årene 2001-03 som viser konsekvensene av opptakskrav for disse studentene. Basert på disse data ville krav om minimum 35 skolepoeng ha utelukket 30 % av søkerne i Halden, hadde en i tillegg krevd snittkarakter i norsk og matematikk på minst 3.0 ville 40 % vært utelukket, og hadde en brukt snittkarakter på minimum 4.0 ville 80 % ikke blitt tatt opp. Høgskolen i Østfold frykter at endringsforslaget vil kunne skape dårligere rekruttering til lærerutdanning og læreryrket i distriktene, hvor det er færre søkere til studieplasser innen lærerutdanning.

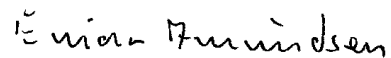
3. Det er foreslått et minimumskrav som skal gjelde for alle de enkelte fagkomponenter innenfor et fag. Hvis en fagkomponent i norsk ikke er oppfylt med 3 eller 4, er søker ikke kvalifisert uansett nivå i de andre komponentene. Dette kan virke urimelig, for eksempel for en søker som har 6 i standpunkt og er uheldig og får 2 på eksamen. Snitt av standpunkt og eksamen innenfor det tellende faget bør eventuelt telle, som ved karakterberegning i øvrig.
4. Det er en generell målsetting at flest mulig skal ta høyere utdanning. Ettersom det er betydelig spredning i resultat fra videregående skole, betyr det at også unge med dårlig inngangsverdi skal få mulighet til å studere. Det foreligger ingen konsekvensutredning av hvordan opptakskrav vil påvirke søkningen til høyere utdanning, og hvilke studier som eventuelt fortsatt skal være åpne.
5. Høgskolen i Østfold mener at det nye forslaget vil kunne undergrave den nylig innførte realkompetansereformen:
  - a. I forhold til realkompetansevurdering i videregående skole av norsk og matematikk, hvor det i dag gis "godkjent". Hvordan skal lærestedene vurdere "godkjent" i forhold til karakterkrav??
  - b. I forhold til opptak til høyere utdanning, hvor søkere med godkjent yrkesfaglig realkompetanse stenges ute fra søkning pga. manglende eksamen.
  - c. I forhold til søkere som oppnår studiekompetanse på grunnlag av høyere utdanning, uten norsk/matematikk i fagkretsen. Hvordan skal dette vurderes av lærestedene?
6. Dersom det skal stilles karakterkrav i norsk: Hva med de som har fritak fra vurdering i sidemål? Hvordan skal skolepoeng og karakterkravene vurderes i forhold til søkere med utenlandsk utdanning fra utenfor Norden, som helt eller delvis er godkjent for opptak? Vil kravene i norsk kanskje føre til dårligere rekruttering av fremmedspråklige til læreryrket?
7. Høringsdokumentet foreslår å innføre opptakskravet fra 2005. Dette er urimelig tidlig i forhold til søkere som alt har avsluttet videregående skole, og som nå ikke rekker å ta nødvendige eksamener på nytt. Det bør være 2-3 års varslingsfrist for slike spesielle særkrav, slik det nylig var med særkrav til IT- og realfaglig utdanning.
8. Utdanningssystemet holder på å endre seg slik at det blir mange alternative studieveier til å bli allmennlærer. Opptakskrav er bare foreslått for den tradisjonelle allmennlærerutdanninga. Ingeniører, søkere med akademiske fag, mfl. kan ta praktisk-pedagogisk utdanning og bli lærere både i grunnskole og videregående skole. Kravet er ikke foreslått å gjelde til profesjonsutdanninger og akademiske utdanninger som også kan lede til læreryrket. Denne veien vil således bli en "bakvei" til lærerstillinger og kunne føre til færre bredt allmennutdannede lærere i skoleverket.

Høgskolen i Østfolds vurdering er at det er uansvarlig å innføre opptakskrav som virkemiddel for å nå høyverdige mål uten at disse forholdene er skikkelig utredet, og vil advare mot uforutsette og uønskede virkninger av et slikt tiltak. Etter vår mening ville en finansieringsordning som tok hensyn til at man gjennom studiet fikk valgt ut de som etter faglig vurdering var best egnet som lærere, vært et mye bedre virkemiddel.

Med vennlig hilsen

Knut Aarvak
Rektor

Einar Amundsen
Studiedirektør